

KONFERENCJA HISTORII PORÓWNAWCZEJ RUCHU OPORU W EUROPIE

W dniach 11—14 maja br. pracowała w Amsterdamie Konferencja Historii Porównawczej Ruchu Oporu w Europie, która podsumowała wyniki trzech poprzednich (październik i listopad 1982 r., marzec 1983 r.), poświęconych m.in. kwestiom metodycznym oraz dyskusjom nad materiałami przygotowanymi przez historyków poszczególnych krajów. O znaczeniu, jakie przywiązuje się w Holandii do pracy tej Konferencji, świadczyć może przybycie na jej otwarcie Królowej Beatrix. Pozostała ona na pierwszej części sesji, zajmując miejsce wśród ogółu uczestników i wykazywała duże zainteresowanie zarówno dla jej przebiegu, jak i gości Wolnego Uniwersytetu. Przybyli także licznie ambasadrowie państw, których historycy brali udział w pracach Konferencji, a wśród nich ambasador PRL, Bartoszek. Uczestnicy Konferencji podejmowani byli przez ambasadora Francji i burmistrza Amsterdamu oraz rektora Uniwersytetu.

Konferencja Historii Porównawczej Ruchu Oporu odbywała się pod patronatem Międzynarodowego Komitetu Historii II Wojny Światowej. W jego imieniu honorowe przewodnictwo sprawował prof. Henri Michel (Francja).

Jednakże główny ciężar organizacyjny i materialny ponosił przede wszystkim Wolny Uniwersytet w Amsterdamie (Fundacji Kalwińskiej), ze szczególną rolą w tym dziele dr Ger van Roona przy pomocy Państwowego Instytutu Dokumentacji Drugiej Wojny Światowej (dyr. A. H. Paape). Wśród uczestników, zarówno historyków, jak i „świadków historii” (formuła konfrontacyjna bardzo chętnie stosowana przez historyków czasów najnowszych), różnych krajów znaleźli się przedstawiciele Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, NRD, Węgier, Związku Radzieckiego a także Austrii, Francji, RFN, Belgii, Anglii, Kanady, Danii, Izraela, Luksemburga, Norwegii i Włoch. Ze strony polskiej w Konferencji podsumowującej brali udział prof. Cz. Madajczyk (współprzewodniczący Konferencji), prof. K. Dunin-Wąsowicz i dr J. E. Zamojski z Instytutu Historii PAN, w poprzedzających zaś również prof. K. Jonca z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Konferencja pracowała w doskonałej atmosferze wzajemnej życzliwości i naukowej lojalności, mimo różnic szkół historycznych, orientacji filozoficznych i metodologicznych. Przyniosła ona znaczny dorobek bezpośredni umożliwia-

jący pogłębienie badań nad zjawiskiem historycznym, które w miarę upływu czasu wykazuje coraz wyraźniej swą rolę w życiu narodów i ujawnia coraz więcej stron szczególnie cennych dla współczesnych pokoleń dla ich zainteresowań dla wartości moralnych, dla postulatów wolności, sprawiedliwości, godności ludzkiej. Godny uwagi był udział, zarówno w postaci referatów, jak i wkładu w dyskusję J. Gotovicha (Belgia), C. Klesmanna (RFN), M. Skodvina (Norwegia), C. Francovicha i G. Vaccarino (Włochy), E. G. Groenevelda (Holandia). Interesujące i wzruszające były wspomnienia prof. H. Scheela (NRD), b. członka siatki zwanej jako „Czerwona Orkiestra”, hrabiny F. von Moltke (RFN), żony jednego ze straconych organizatorów opozycji przeciw Hitlerowi, M. Apostolskiego (Jugosławia, b. przywódcy ruchu partyzanckiego w Macedonii), A. A. Tużikowa (ZSRR, b. dowódcy partyzantki w obwodzie leningradzkim), K. Dunin-Wąsowicz (Polska, b. żołnierza podziemia, więźnia Stutthoffu). Ciekawe materiały wniosło wystąpienie prof. F. Badarida'y (Francja) o roli ruchu oporu w

„odnowieniu elit” politycznych we Francji oraz Y. Guttmana (Izrael) o żydowskim ruchu oporu, który mówił głównie o poczynaniach na ziemiach polskich.

Polscy historycy wnieśli liczący się wkład w organizację, przygotowanie merytoryczne i poziom naukowy całości przedsięwzięcia, na jego poszczególnych etapach. Było to zarówno dostrzegalne w bezpośrednim przebiegu Konferencji, jak też podkreślane w wystąpieniach i rozmowach bezpośrednich, z zaznaczeniem poznawczej wartości i oryginalności przedstawionych przez nich referatów (Cz. Madajezyk — Systemy okupacyjne w Europie, K. Dunin-Wąsowicz — Ruch oporu w obozach koncentracyjnych, J. Zamojski — Ruch oporu w Polsce — prehistoria; warunki działania, struktura i tendencje rozwojowe; elementy oceny) i konstruktywnej roli w dyskusji. Liczący się pierwszoplanowy udział historyków polskich spotkał się z uznaniem, podkreślano zarówno wnikliwość ich analiz, jak i syntetyczność spojrzenia uczestników Konferencji.

CZESŁAW MADAJCZYK